

מפריק השו"ת

שימוש בשליה לאחר לידה – לרפואה, לסגולה ולקוסמטיקה

שאלה: אני מיילדת העובדת בבית חולים ומעוניינת לברר דין שימוש בשליות אחרי לידה. ידוע שיש הרבה סגולות לשליה של ילודים. למשל, ניתן לרקוח מהשליה תרופות הומאופטיות שעשויות לשפר מצב בריאותי של ילוד. האם מותר לפי ההלכה להשתמש בשליה אחרי הלידה (באישור האם)? האם מותר להשתתף בקורס המקנה ידע ומיומנות לשימוש בשליה ובתוצריה?

תשובת הרב מרדכי הלפרין: (שו"ת מס' 6895, תשע"ד)

הדיון ההלכתי בשאלת קשור בגדר התוקף של המנהג לקבור את השליה, מנהג המוזכר על ידי חלק מהפוסקים. לעניין עצם חובת הקבורה של שליה כדאי לדעת:

1. קבורת מת ואיבריו היא חובה המפורשת בתורה (דברים כא, כג; שו"ע יו"ד שמא; שם). בנוסף קיימת חובת קבורה גם על אברים שנכרתו מחיים בזמן שהם עונים על הגדרת "אבר מן החי". הסיבה לחובת קבורת איברים מן החי היא דרישת ההלכה למנוע הכשלה בטומאת אבר מן החי (שו"ת נודע-ביהודה, תנינא, יו"ד, סימן ר"ט). לעומת זאת, רקמות אנושיות מן החי, כולל שלית אדם, אינן טמאות ואין לגביהן חובת קבורה. (אגרות משה, יו"ד חלק שלישי, סוף סימן קמ"א).

2. לאור האמור היה מקום לכאורה שלא להעביר את השליות לקבורה. אולם בדיקת מקיפה יותר מעלה שלוש עובדות נוספות אשר אינן תומכות בביטול המנהג.

א. קיימת רתיעה נפשית רחבה מהתייחסות לשליה כאל פסולת המושלכת לאשפה,

רתיעה שבאה לידי ביטוי בהזדמנויות רבות, ומקיפה חלקים נרחבים באוכלוסייה.

ב. בסיס לרגישות זו מצוי בתלמוד הירושלמי (מסכת שבת, פרק יח, הלכה ג) "השליה

הזאת טומנין אותה בארץ, כדי ליתן ערבון לארץ."

ג. בספר נחמד למראה (חלק ב, דף נד ע"ג; הובא בשדי-חמד, כללים מערכת ק, כלל לז;

ובשו"ת ציץ אליעזר ח"י, סי' כה, פרק ח אות ט; ובשו"ת מנחת יצחק ח"ז, סי' קב) על בסיס

הירושלמי הנ"ל, מתח ביקורת חריפה על נשים הזורקות ומשליכות את השליה,

במקום לקבורה בארץ. הביקורת היא על קהילות שלא הכירו את המנהג העתיק

של קבורת שליות, כדוגמת קהילות של מחבר גשר החיים (ח"א פט"ז ג - ג).

3. יודגש, שלא מדובר כאן על חיוב ברמה של "דין" אלא ברמה של "מנהג", (ציץ

אליעזר, שם), ולכן אין בכך בכדי לאסור שימוש בשליות לצרכים רפואיים.

4. האפשרות לשימוש רפואי בשליה כטיפול בתינוק במצוקה, הוזכרה והומלצה

במסכת שבת דף קלד,א, בדברי אביי "אמרה לי אם: ... ליתא סילתא דאימיה", וכן

בירושלמי, שם.

לסיכום: מותר להוציא חלקים מהשליה למטרות רפואיות ולכן מותר להשתתף

בקורס הנדון.